

MARIA, MOEDER VAN DE EENHEID

Een oecumenische doorbraak, zo lijkt het boek Maria. Icoon van genade. Priester Anton ten Klooster las het zeer geboeid in zijn vakantie en hield er spontaan een preek over. We vroegen hem die te bewerken tot een artikel.

Dante Alighieri noemt Maria in zijn *Goddelijke Komedie* 'het gezicht dat op Christus het meest lijkt'. Deze woorden neemt de protestantse theoloog Arnold Huijgen als motto voor zijn boek 'Maria. Icoon van genade'. Het is een bijzondere uitnodiging tot een hernieuwde, gezamenlijke oriëntatie op de moeder van de Heer als oerbeeld van ons geloof.

Hij steekt zijn nek uit

Kort gezegd is de conclusie van Huijgen dat een gezonde aandacht voor Maria ons kan helpen om betere christenen te worden. In het bijzonder pleit hij voor het dagelijks zingen van het Magnificat - de lofzang van Maria - en het vieren van 'Maria Boodschap', het feest van de aankondiging van de Heer, dat zijn wortels heeft in de Schrift. Hoewel die conclusie voor menig katholiek voor de hand ligt, steekt hij daarmee zijn nek uit in eigen kring – getuige ook de terughoudende reacties van drie predikanten in *Reformatorisch Dagblad*.

Ongemakkelijk

Het aardige van het boek van Huijgen is dat het voor alle lezers ongemakkelijk is. De protestantse huivering voor

Mariaverering is evident, maar Huijgen aarzelt niet te pleiten voor een herwaardering van de titel 'moeder van God'. Dat doet hij met een beroep op de Schrift, de vroege Kerk en de reformatoren Luther en Zwingli. Katholieke lezers moeten dan weer slikken als Huijgen de dogma's van Maria's onbevleete ontvangenis en tenhemelopneming diskwalificeert als bedrijfsongevallen. Het zal overigens voor zich spreken dat ik die analyse niet deel.

Diepgravend gesprek

Omdat dus niemand het eigen wenspakket vervuld ziet, daagt het boek uit tot een diepgravend inhoudelijk gesprek. Bijvoorbeeld over de vraag wat het betekent dat Maria 'vol van genade' (*gratia plena*) genoemd wordt. Huijgen wijst hier terecht op de grondtekst die meer aanleiding biedt voor de vertaling 'begenadigde'. Hij plaatst dit naast het Magnificat, waarin Maria Gods liefde voor de armen bezingt én uitroept: 'Van nu af prijst ieder geslacht mij zalig'. In deze context wijst hij de vertaling 'vol van genade' af, want "dan is Maria dus degene die genade kan uitdelen, niet degene die genade ontvangt" (p. 35). Als katholiek theoloog struikel ik hier over het woordje 'dus'.

Léég voor genade

Ik kan Huijgen goed volgen in zijn gedachtegang als hij opmerkt dat Maria vooral léég voor genade is, ofwel ontvankelijk voor het goede dat God doet. Maar de uitdrukking 'vol van genade' is daar in het geheel niet strijdig mee: Maria is vol van genade, omdat God zijn genade overvloedig in haar uitgestort heeft. Geen ander werd moeder van de Heer, gezegende onder de vrouwen. Een nader gesprek over bijvoorbeeld dit onderwerp kan dus leiden tot meer wederzijds begrip en verdere verdieping van een gedeelde waardering voor Maria en bovenal voor wat God aan haar deed (vgl. Lucas 1,49).

Volksdevotie uitgedaagd

Zo is dit goed leesbare boek een uitnodiging. Het daagt katholieken uit om ook in de volksdevotie te hervinden wat de traditie ook al in zich draagt: dat Mariaverering voluit een erkenning is van wat God doet. Zij is 'gezegend onder de vrouwen', omdat het God is die zijn zegen over haar uitstort en 'vol van genade', omdat Hij haar leven aanraakte.

Protestanten worden eveneens uitgedaagd om het unieke daarvan te erkennen, God deed het aan niemand anders op deze wijze. Niemand anders noemen we terecht moeder van God. En de verering van Maria doet niet af aan de aanbidding van God, maar draagt er juist aan bij. ♦

Anton ten Klooster
theoloog Tilburg University

Maria. Icoon van genade- Arnold Huijgen; uitgeverij Kok Boekencentrum; 384 bladzijden; ISBN: 9789043534895; 27,99 euro; verkrijgbaar in elke boekhandel en online.